Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1920-2020 јүз ил сизинләјик

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№45 (98289) 1920-ҹи илдән чыхыр 6 нојабр 2020-ҹи ил ҹүмә.

Гијмәти 2 рубл.

ВАҸИБ ЛАЈИҺӘЛӘР

Сәрмајә иглими јахшылашдырылмалыдыр

Нојабрын 2-дә Дағыстан Республикасынын башчысы вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Серҝеј Меликов ВКС режиминдә ДР башчысы јанында Шуранын сәрмајә иглиминин јахшылашдырылмасы үзрә јығынҹағыны кечирмишдир.

Јығынҹагда ДР һөкумәтинин Сәдри Артјом Здунов, ДР башчысы вә һөкумәти Мүдиријјәтинин рәһбәри Владимир Иванов, ДР һөкумәтинин витсе-назирләри, ДР-ин иҹра һакимијјәти органларынын башчылары, сәрмајә лајиһәләринин тәшәббүскарлары иштирак етмишләр.

ДР башчысы вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Шуранын јығынҹағыны ачараг гејд етмишдир ки, республикада сәрмајә сијасәти вә әлверишли иглим шәраити илә бағлы мәсәләләр реҝионал һакимијјәт органларынын ҝәләҹәк ишинин ваҹиб критеријасыдыр.

Реҝион башчысынын сөзләринә ҝөрә Дағыстан сәрмајә үчүн мараглы реҝиондур вә онун ҹоғрафи шәраитләри сәрмајә иглиминә әлверишли тәсир ҝөстәрмәлидир.

«Бу саһәдә чох шеј практики дәјишикликләри тәләб едир. Сәрмајәләрин ҹәлб едилмәси приоритет истигамәтдир. Бу иш системли характер дашымалыдыр. Бир нечә ил габаға там дәјәрли инкишаф стратеҝијасы ваҹибдир, анҹаг практикада һәләлик бунлар ҝөрүнмүр»,-дејә Меликов вурғуламышдыр.

Сонра јығынҹаг иштиракчылары Дағыстан Республикасынын саһибкарлыг вә сәрмајәләр үзрә аҝентлијин фәалијјәтини тәһлил етмишләр. Идарәнин башчысы Камил Мәһәммәдовун вердији мәлумата ҝөрә республиканын сәрмајә стратеҝијасынын ишләниб һазырланмасы вә тәсдиг едилмәси, онун мәрһәлә-мәрһәлә һәјата кечирилмәси бу истигамәтдә биринҹи дәрәҹәли вәзифәдир. Чыхыш едәнин сөзләринә ҝөрә јенниләшдирилән енерҝетика, туризм вә логистик нәглијјат комплекси стратеҝијанын приоритетләридир.

Јығынҹағын ҝедишатында Шуранын үзвләри үч сәрмајә лајиһәсинин дәстәкләнмәсинин мәгсәдәујғунлуғуну нәзәрдән кечирмишләр. Онлардан биринҹиси Самур чајынын голларында еколожи технолоҝијалар истифадә етмәклә, 2024-ҹү иләдәк истифадәсиз планлашдырылмыш кичик типли һидростансијаларын тикинтисинин лајиһәси презентасија олунду. Бу һидростансијаларын тикилиб истифадәјә верилмәси стабил енержи тәҹһизатынын тәмин едилмәсинә, шәбәкәләрдә енержи иткиләринин азалдылмасына вә дағ әразиләринин сосиал-игтисади инкишафынын стимуллашдырылмасына көмәк ҝөстәрәҹәкдир. Лајиһәнин үмуми дәјәри 1 милјард рубл тәшкил едир. Һәмин лајиһәнин һәјата кечирилмәсиндә тикинтинин ҝедишатында 60 вә онун истифадәјә верилмәси мәрһәләсиндә 25 иш јеринин јарадылмасы планлашдырылыр.

Дағыстан Республикасынын бирләшдирилмиш бүдҹәсинә илдә 60 милјон рублдан артыг верҝи вә өдәнишләрин дахил олмасы нәзәрдә тутулмушдур.

Мүзакирәләрин јекунларына ҝөрә Шура онун һәјата кечирилмәсинин бүтүн аспектләринин ахырадәк әтрафлы ишләнмәси шәртилә бу лајиһәни дәстәкләмишдир.

Икинҹи «ПРОМ-РИС» дүјү истеһсалы вә емалы үзрә Мәркәзин јарадылмасы лајиһәсинин јарадылмасынын тәшәббүскары «НИВА» ММҸ-синә сатыша чыхарылмадан торпаг саһәсинин иҹарәјә верилмәсинин мәгсәдјөнлү олмасы һаггында мәсәләјә бахылмышдыр. Һәмин лајиһәнин һазырда фәалијјәтдә олан истеһсалын ҝенишләндирилмәсини вә биринҹи мәрһәләдә әкин саһәләринин 3500 һектардан 4600 һектара гәдәр артырылмасыны нәзәрдә тутур. Мелиорасија саһәләри нәзәрә алынмагла, әкин јерләринин артырылмасына тәләбат 3 мин һектар тәшкил едир. Лајиһәнин дәјәри 650 мин рублдан артыг тәшкил едир. Һәмин лајиһәнин һәјата кечирилмәсинин биринҹи мәрһәләси чәрчивәсиндә 34 јени иш јеринин јарадылмасы планлашдырылыр. Әкин јерләри саһәләри ҝенишләндирилдикҹә әлавә олараг, даһа 20 иш јери јарадылаҹагдыр. Шура бу лајиһәни дәстәкләмәк гәрарына ҝәлмишдир.

Јығынҹағын ҝедишатында маклатурадан тәкрар ишләнмиш крафт-кағызын вә мәһсулларын истеһсалы үзрә лајиһәнин тәшәббүскарына сатыша чыхарылмадан торпаг саһәсинин иҹарәјә верилмәсинә бахылмышдыр.

Лајиһәнин һәјата кечирилмәси үчүн Кумторкала рајонунун Түбе кәндиндәки сәнаје паркынын әразисиндә 10 һектар үмуми саһәси олан торпагларын алынмасы планлашдырылыр. Лајиһәнин үмуми дәјәри 300 милјон рублдан артыгдыр. Онун һәјата кечирилмәси чәрчивәсиндә 100-дән артыг иш јеринин јарадылмасы планлашдырылыр. Бүдҹәјә дахил олан верҝи вә өдәнишләрин һәҹми 222-ҹи илдә 14 милјон рублдан артыг, 2023-ҹү илдән 36 милјон рублдан артыг, сонракы илләрдә исә 54 милјона гәдәр тәшкил едәҹәкдир. Шура бу лајиһә үзрә мүсбәт гәрар гәбул етмишдир.

«Бу ҝүн Шура бөјүк јох, анҹаг локал лајиһәләри нәзәрдән кечирмишдир. Лакин сәнајенин, кәнд тәсәррүфатынын, республиканын енержи комплексинин локал инкишафына сәрмајәдар кими чыхыш етмәјә һазыр олан даһа ири ширкәтләрин ҹәлб едилмәси мүвафиг әлверишли сәрмајәләр иглими јарадыр»,-дејә Серҝеј Меликов чыхышыны јекунлашдырмышдыр.

МИЛЛИ ГӘЛӘБӘ

Серҝеј Меликов Һәбиб Нурмәһәммәдовла ҝөрүшдү

Дағыстанын рәһбәри вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Серҝеј Меликов өтән һәфтәнин ҹүмә ҝүнү Русијанын UFC чемпиону Һәбиб Нурмәһәммәдовла ҝөрүшдү...

О, илк нөвбәдә чемпиона атасынын өлүмү илә әлагәдар башсағлығы верди вә ҝөркәмли Дағыстан идманчысыны (UFC) 254 турнириндә америкалы Ҹастин Ҝетжи үзәриндә газандығы инамлы гәләбә мүнасибәтилә тәбрик етди. ДР башчысы вәзифәсини иҹра едән дөјүш һаггында тәәссүратларыны бөлүшәрәк гејд етди: “Бу дөјүшдә мәнә ән чох тәсир едән Һәбибин гәләбәни кимә һәср етдијини вә анасынын сөзләринин онун үчүн нечә әзиз олдуғуну данышдыгын сон дәгигәләр олду. Бир даһа атанызын вәфаты илә әлагәдар сизә башсағлығы веририк. Дүшүнүрәм ки, әла мәшгчи олуб, чүнки онун сајәсиндә инди һәгигәтән бөјүк чемпионумуз вар. Чох јахшы бир мүәллим вә јалныз идманчыларын дејил, Дағыстанда вә онун харичиндә бир чох инсанын фәхр едә биләҹәји инсан иди.

Гәләбәнин триумфу, Серҝеј Меликовун гејд етдији кими, Дағыстан үчүн милли гәләбә олду. “Бу гәләбә әлбәјаха дөјүш сәнәтини севән, бүтүн гәләбәләринизДә ҝөстәрилән ҹәсарәтә, нәҹиблијә һөрмәт едән вә һәмјерлимиз олан һәр бир инсан үчүн бөјүк бир севинҹ олду. Һәбиб, сән јалныз сојадын вә аиләнин дејил, бүтүн Дағыстанын шәхсијјәтисән. Буна ҝөрә бүтүн Дағыстан гәләбәниздән севинди. Бунун архасында бөјүк бир физики әмәјин олдуғуну баша дүшүрәм вә «Өзүнүзү фәтһ един вә јенилмәз олаҹагсыныз» ифадәсинә там ујғун ҝәлдијини дүшүнүрәм. Сизи сәмими гәлбдән тәбрик едирәм, Дағыстана вә өлкәмизә бејнәлхалг сәвијјәдә чох ваҹиб олан бир гәләбә ҝәтирдијиниз үчүн тәшәккүр едирәм ”деди.

UFC чемпиону она үнванланан сәмими сөзләрә ҝөрә тәшәккүр едәрәк деди: “Әслиндә бу дөјүш башгаларындан фәргли иди, сенсасијалар да ҝөкүндән фәргли иди. Һәр шеј фәргли иди, атасыз ... Онун башына ҝәләнләрдән дәрһал сонра мәнә дөјүш тәклиф олунду. Ја имтина етмәк, ја да сон дөјүшү апармаг лазым иди. Ҝеч-тез елә вахт ҝәләҹәк ки, бу идман нөвүндән ајрылмаг лазым олаҹаг - 32-дә јохса 34-дә, 35-дә. Бу мәним үчүн чох чәтин бир гәрар иди, чүнки буну өмрүм боју едирәм. Ҝәлин давам едәк. Билирәм ки, Дағыстанда, Русијада вә дүнјада чохлары мәнә дәстәк олду. Ҹидди зәдәләр алдым, сентјабр ајынын орталарында 5 ҝүн реанимасијада олдум, сонра гајытдым вә бир һәфтәдән сонра мәшг етмәјә башладым. Гәләбә һаггында дедијиниз сөзләр доғрудур. Чүнки инсан психоложи ҹәһәтдән дағылмырса, ону физики ҹәһәтдән парчаламаг чәтиндир. Бүтүн чәтинликләр мәнә әлавә ҝүҹ верди вә бу ҝүҹүн тәркиб һиссәләриндән бири

→ 2

Серкеј Меликов Һәбиб Нурмәһәммәдовла көрүшдү

1←

дә чох инсанын мәним үчүн азаркешлик етмәси иди. Онлара чох тәшәккүр едирәм. Гәләбәләримин

бизим халгымыза позитив енержи вермәси мәни чох һәвәсләндирир.

Дағыстан Республикасынын бәдән тәрбијәси вә идман назири Магомед Магомедов да өз нөвбәсиндә көстәрилән диггәтә көрә республика рәһбәринә миннәтдарлығыны билдирди вә Сумади рајонунун Силди кәндиндә идман тәлимләри Мәркәзинин тикинтисинә шәхсән нәзарәт етмәсини хаһиш етди.

Серкеј Меликов бу мәсәләни тәкчә Нурмәһәммәдовлар аиләсинә һөрмәт әламәти олараг дејил, һәм дә објектин бөјүк социал әһәмијјәтини нәзәрә алараг шәхси нәзарәтинә көтүрәчәјинә сөз верди: "Бу гәрар идманын инкишафына вә јүксәк дағ кәндләриндән олан ушаглара фајда кәтирәчәкдир. Бир һәфтә әрзиндә бүтүн сәнәдләрлә мәшғул олачағам вә лазыми тапшырыгларымы верәчәјәм. Сизә сөз верирәм ки, бу тапшырығын ичрасыны шәхси нәзарәтимә көтүрәчәјәм.

ИНЧӘСӘНӘТ

Дағыстанын поезија театрында композисија тәгдим олунду

Поезија Театрында Дағыстанын халг шаирәси Фазу Әлијеванын «Красные жаворонки" поемасы әсасында һазырланмыш "Партладылмыш чәһәннәм" композисијасынын тәгдиматы нүмајиш олунду.

Бу барәдә хәбәр акентлијинә рекионун Мәдәнијјәт Назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилиб.

«Партладылмыш чәһәннәм" поетик композисијасы театрын јарадычы коллективи тәрәфиндән (Гурулушчу режиссор Чәмилә Мирзојева- Дағыстан Дөвләт Университетинин Мәдәнијјәт факүлтәсинин баш мүәллими, режиссор-педагог Изумруд Әлијева, "Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси", досент) Дағыстан Дөвләт Университетинин мәдәнијјәт факүлтәсинин актјор шөбәси илә бирликдә јарадылды.

Тәгдиматда Дағыстан Республикасынын мәдәнијјәт назири Зарема Бутајева, Дағыстан Республикасы мемарлыг вә шәһәрсалма Комитәсинин сәдри Незир Һүсејнов, Дағыстан Республикасынын милли сијасәт вә дини ишләр назири Енрик Мүслүмов, Дағыстан Гадынлар Иттифагынын сәдри Интизар Мамутајева, "Киргу"нун баш директору Әһмәдәли Муртазәлијев, шәһәрин јарадычы зијалылары шаирәнин јахынлары вә доғмалары иштирак етмишләр.

"Алман дүшәркәләриндә өлдүрүләнләрин хатирәсинә" - бу сөзләр поеманын епиграфына дахил едилмишдир. Поетик әсәр 1945-чи илдә Буһенвалдакы һәрби әсирләрин гијамына һәср олунмушдур вә Фазу Әлијеванын "өлүм дүшәркәләри" – Освенциманы, Буһенвалы зијарәт етмәсиндән вә бурада онун кечирдији дәһшәтдән, сарсынты вә шок вәзијјәтиндән сонра јазылмышдыр.

Композисијанын гурулушунда Дағыстан Дөвләт Университетинин мәдәнијјәт факүлтәсинин актјор шөбәсинин тәләбәләри вә мәзунлары иштирак етмишләр.

ДӘРМАНЛАРЫН ИДХАЛЫ ЈАХШЫЛАШАЧАГ

Дәрман препаратларынын мониторинки кечирилмишдир

Һәфтәнин икинчи күнү һөкумәтин мәтбуат хидмәтинин вердији мәлумата көрә Русија Федерасијасы һөкумәтинин баш назири Михаил Мишустинин имзаладығы гәрара көрә дәрман препаратлары һәрәкәтләринин мониторинкинин системи илә иш гајдасы асанлашдырылыр.

«Һөкумәт сәдри Михаил Мишустин дәрман препаратларынын һәрәкәтинин мониторинкинин системи илә иш гајдасыны асанлашдыран гәрар имзаланмышдыр. Дәрманлара тәләбатын артмасы вә епидемиоложи вәзијјәти нәзәрә алараг садәләшдирилмиш иш гајдасы саһәнин бүтүн иштиракчыларынын там һазыр олмасына гәдәр фәалијјәт көстәрәчәкдир»-дејә мәлуматда билдирилир. Системин садәләшдирилдијиндән сонра аптекләр вә тибби мүәссисәләр онлара дахил олан дәрман препаратлары һаггында мәлумат верилдикдән сонра кассалар васитәсилә дөвријјәдән чыхарылачагдыр. Гәбулун уғурлу гејдијјатдан кечирилдији һаггында системдән тәсдиг көзләмәк лазым кәлмир. 2021-чи илин ијул ајынын 1-дәк дәрманларын Русијаја кәтирилмәси вә өлкә ичәрисиндә дөвријјәсинин кери көтүрүлмәсинин садәләшдирилмиш механизмләри әлавә олараг ишә салыныр. Дөвријјә вахты иштиракчылар дәрманлары көндәрәнләрдән онларын гәбул едилмәсинин тәһлилини көзләмәјә мәчбур дејил вә сәрбәст олараг һесаба кечирирәк дәрманларла сонракы һәрәкәтләри едә биләрләр.

Харичи идхалчылар дәрманлары Русијаја кәтирәркән онлары сахлајанлардан вә гејдијјат вәсигәси саһибләриндән препаратларын кәтирилмәсинин тәдгинини көзләјә дә биләрләр. Бу мәлуматлар препаратларын кодуну вә иштиракчынын мәлуматларынын системли јохланмасы илә автоматик тәсдиг олуначагдыр. Бу, бүтүн иштиракчылар үчүн препаратларла әмәлијјатларын сүрәтини она көрә артырачагдыр ки, дәрман көндәрәнләр тәрәфиндән кечикдирмәләрин асылы олмасы азалдачагдыр. Белә ки, 2021-чи илин феврал ајынын 1-дәк әлавә садәләшмәләр ишә салыныр: истеһсалчылар препаратлара кодлар гојмалы, аптекләр онлары кассада сканлашдырмалыдыр, Малын һәрәкәти үзрә бүтүн әмәлијјатлар (идхал заманы өлкә ичәрисиндә) јүнкүлләшдирилир.

Иштиракчылар үчүн системә мәлумат верилмәси үзрә вәзифә там һәчмдә сахланылыр, анчаг иштиракчы 15 дәгигә әрзиндә мәлуматларын ишләнмәси һаггында системдән мүсбәт чаваб алмаса, препаратларла сонракы әмәлијјаты апармаг һүгугу вардыр. Ејни заманда бу иштиракчылара системин тәтбигинин сонракы мәрһәләләринә даһа кејфијјәтли һазырлашмаға, вә кәләчәкдә иш вахты чәтинликләрин истисна едилмәси үчүн имкан верәчәк. Һөкумәтин гәрары 2020-чи илин 1 ијулундан дәрманларла бүтүн һәрәкәтләрә, 12 јүксәк мәсрәфли нозолоҝијалар категоријасына дахил олан дәрманлар истисна едилмәклә шамил олунур.

МӘҺӘММӘД ПЕЈҒӘМБӘР (ӘС) АЛЛАҺЫН ЕЛЧИСИДИР

Дәрбәнд шәһәриндә Мәһәммәд Пејғәмбәрин доғум күнү гејд олунду

Бу һәфтәнин чәршәнбә күнү бир чох тарихи һадисәләрин бешији олан, артыг дүнјанын чох јериндә Дәмир гапы Дәрбәнд кими танынан шәһәримизин јухары һиссәсиндә Пејғәмбәримизин шәрәфинә мөвлуд кечирилиб.

Биз дә бу мөһтәшәм күнә-бәшәријјәтин сон Пејғәмбәри Мәһәммәд әлејһисәламын доғум күнүнә һәср олунмуш тәнтәнәли тәдбирләрин шаһиди олмаг үчүн һәмин јерә тәләсдик.

Крупскаја күчәсиндә шәнликләр тәшкил едилмишди. Бир-биринин ардынча гурулан чадырларын гаршысындакы масаларын үзәринә мүхтәлиф ширнијјатлар, ушаглар үчүн ширәләр вә дадлы-әтирли мејвәләрлә јанашы, әввәлчәдән мәһз бу бајрам үчүн сифариш едиләрәк биширилмиш сәмәниләр, јухаларын ичинә гојулмуш һалва вә башга тәамлар да дүзүлмүшдү.

Тәдбирин тәшкил едилмәсиндән әввәлчәдән хәбәрдар оланлары вә јахуд тәсадүфи олараг бурадан кечәнләри ләзиз тәамлара гонаг едирдиләр. Ора кетдијимиз заман артыг очаглар галанмыш, мис газанларда биширилән вә дәмә гојулан ашын әтри әтрафа јајылмышды.

Ири самоварларда гајнадылараг дәмләнмиш пүррәнки чај, јемәкләр, һәтта баша өртмәк үчүн рәнкарәнк өрпәјләр дә пајланыр, нашидләр охунурду. Бөјүк әлиачыглыгла һамыны јемәјә дәвәт едирдиләр. Боллуг, фираванлыг адама хош тәсир бағышлајырды. Топлашанларын үзүндән севинч, тәбәссүм јағырды. Онлар Пејғәмбәрин руһуна салават чевирир, дуа едирдиләр

Тәдбир дүнјанын ән гәдим дини очагларындан бири олан Чүмә мәсчиди вә шәһәрин јухары һиссәсиндәки бүтүн дини вә ичтимаи тәшкилатлар тәрәфиндән тәшкил едилмишди.

Тәдбирдә һәр заман Дәрбәндин ичтимаи ишләриндә фәал иштирак едәрәк, чамаатын ичиндә олан "Дәрбәнд шәһәри" шәһәр даирәсинин башчысы Хизри Абакаров дәрбәндлиләрин аиләләринә чан сағлығы, әмин-аманлыг вә фираванлыг диләмиш, топлашанлары бајрам мүнасибәтилә тәбрик едәрәк демишдир: "Бүтүн Дәрбәнд мүсәлманларыны Һәзрәти Мәһәммәдин (әс) мөвлуду күнү мүнасибәтилә үрәкдән тәбрик едирәм. Әминәм ки, Һәзрәт Мәһәммәдин (әс) кетдији јолу тутараг мүсәлманлар дини әнәнәләрини артырмаға давам едәчәк, гәдим шәһәримиздә хејирхаһлыг вә әдаләт, бејнәлхалг сүлһ вә һармонија идеалларынын мөһкәмләнмәсинә төһфә верәчәкләр. Дәрбәнд сакинләринә чансағлығы, фираванлыг вә бүтүн хејирхаһ, јахшы ишләрдә уғурлар диләјирәм ".

Тәдбирдә гијмәтли һәдијјәләрә саһиб олмаг үчүн лотереја да ојнанылмышдыр. Бир даһа бүтүн сүлһсевәр вә хејирхаһ инсанлары Мәһәммәд Пејғәмбәрин доғум күнү мүнасибәтилә тәбрик едир, һамыја чан сағлығы, , рифаһ, бол рузи-бәрәкәт, әмин-аманлыг арзулајырыг.

Амалија Ағакишијева

ШӘФА ОЧАҒЫ

Пешәсинин вурғуну

Мәним бу күнкү һәмсөһбәтим - Дәрбәнд рајонунун Тәркәмә зонасынын Дәличобан кәндиндә доғулуб боја-баша чатмыш, һал-һазырда Падар саһә хәстәханасында тибб бачысы вәзифәсиндә чалышан Ханмәһәммәдова Рәсмијә Пирмалијевнадыр. Һәлә лап кичик вахтларындан Рәсмијәнин бу сәнәтә һәвәси варды. Анасы Интизарын Дәрбәнддән онун үчүн алдығы балача кукласыны чимиздирәр, санки хәстәјмиш кими она "ијнә вурар", зоғал мүрәббәси илә чај "ичирдәрди". Јеткинлик чағына чатдыгдан сонра да ушаглыгдан ону мүшајиәт едән бу һәвәс, бу и стәк ону раһат бурахмады, кәндинин адамларына јардым көстәрмәк арзусу илә јашады....

Нәһајәт, 1991-чи илдә орта үмумтәһсил мәктәбини мүвәффәгијјәтлә баша вурдугдан сонра сәнәдләрини Маһачгала шәһәриндәки Тибб мәктәбинә верди. Гәбул олундуғуну ешидәндә онун севинчи јерә-көјә сығмырды. Тибб мәктәбиндә мүәллимләрин фәал тәләбәсинә чеврилмишди. Онун тиббә аид нә варса-һәр шејлә марагланмасы, ону дүшүндүрән суаллара чаваб истәмәси мүәллимләри севиндирирди.

1994-чү илдә Рәсмијә әлиндә дипломла Дәличобана дөндү 1997-чи илдә доғма кәнддә шәфгәт бачысы кими фәалијјәт көстәрмәјә башлады.

2012-чи илдән Падар саһә хәстәханасынын ушаг шөбәсиндә чалышыр. Меһрибанлығы вә сәмимијјәти, бачарығы вә чәлдлији илә һәм тибб коллективинин, һәм дә бу тибб мүәссисәсинә мүрачиәт едәнләрин дәрин рәғбәтини газанмышдыр. Дәличобан кәндиндә јашајыр вә бир оғул анасыдыр.

Бу јахынларда онунла көрүшдүк, чалышдығы хәстәхана вә шөбә һаггында гысача олараг, бир нечә суала чаваб вермәји хаһиш етдик. Вахт мәһдудијјәтлијинә бахмајараг, мәмнунијјәтлә разылыг верди.

- Хәстәхана 1978-чи илин јанвар ајындан бу күнә гәдәр инсанларын хидмәтиндәдир. Бурада ушаг, потолокија, терапија шөбәләри илә јанашы, үмуми шөбәләр дә вар. Хәстәхананын нәздиндә поликлиника да фәалијјәт көстәрир вә бурада терапевт, кардиолог, невролог, педиатр, кинеколог кабинетләри, ајрыча лабораторија, електрокардиограмма, рентген кабинетләри дә ишләјир. Вахтилә хәстәханада бир чох адлы-санлы һәкимләр чалышыблар. Бир чохлары бизим үчүн нүмунә олублар. Онлардан бири дә "Дағыстанын әмәкдар һәкими", мәрһум Әһмәдов Әһмәдчан Һүсејнович иди.

Һазырда ушаг шөбәсиндә бир һәким, беш тибб бачысы, дөрд санитар чалышыр. Хәстәханамыза Тәркәмә зонасынын кәндләриндән мүрачиәт едирләр. Биз онлары гәбул едир, ковидлә әлагәдар олараг һәм ушагларда, һәм дә онлара гуллуг едән аналарда коронавирус хәстәлијинин олуб-олмадығыны ашкар етмәк үчүн лазыми анализләри көтүрүрүк. Шүкүрләр олсун ки, һәләлик бизә мүрачиәт едәнләрин арасында бу хәстәлик ашкарланмајыб. Пасијентләримизин сағламлығы үчүн әлимиздән кәләни едирик, һеч бир гајғыны әсиркәмирик. Онларын үзүндә тәбәссүм көрдүкдә санки дүнјаны бизә бағышлајырлар. Хәстә вә јахуд хәстәнин доғмаларынын үзүндәки тәбәссүм - биз тибб ишчиләри үчүн бундан көзәл нә ола биләр?

-**Рәсмијә ханым билдијимизә көрә оғлунуз Әдаләтин дә елә ушаглыгдан сизин јолунузу давам етдирмәк арзусу олуб.**

Рәсмијә ханым күлүмсәјир, санки оғлу Әдаләт көзүнүн гаршысындајмыш кими фәхрлә дејир: - Бәли, тиббә марағы чох олдуғундан бу саһәни сечиб вә сәнәдләрини Нижниј Новгород шәһәриндәки Приволжск Тибб Университетинә вериб. Инди үчүнчү курсдадыр, Аллаһ гојса, үч илдән сонра чан һәкими ихтисасына јијәләниб кери дөнәчәк. Мән бир ана кими сәбирсизликлә о күнү көзләјирәм. Чох арзуларым вар Чүнки о, мәним үмидим, пәнаһым, көзүмүн ағы- гарасы, бирчә дәнәмдир.

-**Арзуларыныз чин олсун Иншааллаһ мурадыныза чатарсыз. Тәки дүнјамыз саламат, өвладларымыз гәдирбилән олсун. Үмүдварыг ки, оғлунуз Әдаләт тәһсилини уғурла баша вурачаг вә ихтисасы үзрә инсанлара хидмәт көстәрдији вахтда Һиппократ андына садиг галачаг, пасијентләрини касыба-варлыја**

бөлмәјәчәк, адына лајиг һәрәкәт едәчәк. Ахы, онун адынын мәнасы да әдаләтли, инсафлы, дүзкүн демәкдир.

Сиз дә пандемија дөврүндә "Гырмызы зона"да ишләјән көнүллүләрдән бири олмусуз. Хаһиш едирәм бу барәдә бизә мәлумат верәсиз.

-Кетсин о күнләр, бир дә гајытмасын һамы ваһимә ичиндә иди. Тәркәмә маһалында һәмин дөврдә чох инсан пандемијанын гурбаны олду. Үрәји инсанлара көмәк һисси илә дөјүнәнләр көнүллү олараг, демәк олар ки, өз һәјатларыны тәһлүкә алтына гојараг "Тырмызы зона"да ишләмәјә гәрар вердиләр. Чох кәркин вәзијјәтлә үзләшмишдик. Хәстәләрин чоху горхурду, бәзиләри әсәб бөһраны әрәфәсиндә идиләр. Бүтүн бунлары- һәјат үчүн әзрајылла чарпышан пасијентләри вә һәкимләри көрмәк чәтин бир ишдир, чох кәдәрлидир вә мәнәви чәһәтдән ағырдыр. Ејни заманда бизим өзүмүз дә јолуха биләрдик. Анчаг бәзән өз тәһлүкәсизлијимизи дүшүнмәјә вахтымыз јохдур, дејә Рәсмијә ханым әлавә едир.-Хәстәләрә бахмалыјыг. Хәстә ахыны сәбәбиндән һәкимләр истираһәтсиз чалышырдылар. Нөвбәнин сонунда горујучу костјумларымызы чыхардығымызда бүтүн палтарларымызын тәрлә исландығыны көрүрдүк. Горујучу маскалар дәријә чох јахын олдуғу үчүн үздә, алнда, бурун вә бојунда дәрин изләр галырды. Анчаг буна бахмајараг, бүтүн чәтинликләрин өһдәсиндән бачарыгла кәлирдик. КОВИД-19 пандемијасы бүтүн сағламлыг мәнбәләринин сәфәрбәр едилмәсини тәләб едән клиник практикада әһәмијјәтли дәјишикликләр етмишдир. Бир чох хәстәханалар коронавирус инфексијасы олан хәстәләри гәбул етмәк үчүн јенидән гурулду. Һәким-пулмонологлар һәмкарларынын - јалныз тәлим заманы дејил, һәм дә практик ишдә көмәјинә кәлдиләр. Дикәр ихтисаслардан олан һәмкарлар јолухучу хәстәликләр мүтәхәссисләри, пулмонологларын, анестезиологларын јанында дајандылар. Клиникаларда чалышанлар бу дәһшәтли епидемија барәдә әлдә етдикләри јени билик вә бачарыгларыны бөлүшдүрүр, бир-биринин көмәјинә тәләсирдиләр. Һәкимләрин вә тибб бачыларынын үзүндән јорғунлуг јағырды.

Падар хәстәханасынын коллективи чијин-чијинә, кечә-күндүз јорулмаг билмәдән чалышырды. Госпиталын мүдири Руслан Сефербулатович Бебетов, баш һәким Индира Зијаутдиновна, бөјүк тибб бачысы исә Албина Сурхајева иди.

Јери кәлмишкән, ону да гејд едим ки, пандемија дөврүндә чәкдикләри кәркин зәһмәтә көрә Мајсумова Индира Зијаутдиновна вә рајонун баш һәкими Абдулов Рәшид Чупанович "ДР-ин әмәкдар һәкими" адына лајиг көрүлмүшләр.

Хәстәхана ишчиләринә интернетдәки садә инсанлардан миннәтдарлыг месажлары кәлирди. Бу да бизә мәнәви чәһәтдән бөјүк дәстәк иди. Мәнә елә кәлир ки, бу вирус һамымызы бирләшдирди - бахмајараг ки, инсанлар евдә карантиндә идиләр .

Мән Рәсмијә ханымын данышдыгларыны тәсәввүрүмә кәтирир вә һәкимлик сәнәтинә вурғун олан инсанларын мәтинлији, дөзүмлүјү үрәјимдә гүрур һисси ојадырды.

Аллаһ сизләри горусун еј мүгәддәс пешә саһибләри. Арзум будур ки, сизә јардым үчүн узанан әлләр бош гајытмасын вә бүтүн дүнјаны ләрзәјә кәтирән коронавирус адлы бу горхунч бәла, дәһшәтли азар тезликлә үстүмүздән чәкилсин!

Ајбәниз Ағакишијева

ИЛӘ ЈЕКУН ВУРУРУГ

Кејфијјәт өн пландадыр

Бу күн агросәнаје комплекси гаршысында дуран әсас вәзифә өлкә вә харичи базарлара чыхармаг үчүн рәгабәт апара биләчәк мәһсуллар истеһсал етмәкдир. Бу мәһсуллар илк нөвбәдә еколожи чәзәтдән тәмиз, кејфијјәтли вә стандартлара чаваб вермәлидир.

Республикамызда тәрәвәзчилик вә үзүмчүлүк мәһсуллары истеһсалы үзрә лидер сајылан Дәрбәнд рајонунун мүхтәлиф тәсәррүфат формаларында бу тәләбләрә чаваб верән мәһсул истеһсал олунурму? Бу суалла мән рајон агросәнаје комплекси идарәсинин истеһсалат шөбәсинин рәиси Мәһәммәдрәшад Гурбанова мүрачиәт етдим.

О, деди: - Илк нөвбәдә гејд етмәлијәм ки, Дәрбәнд мүхтәлиф тәсәррүфат формаларында тәрәвәз, картоф, үзүм вә дикәр кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истеһсал едән рајонлардан биридир. Һазырда рајонун агросәнаје комплексиндә 10 бәләдијјә, 1 дөвләт унитар мүәссисәси, 1 аксионер чәмијјәти, 24 кәндли- фермер тәсәррүфаты, 1 АСЧ вә 7 ММЧ, 1 колхоз, 2 КИК вә дикәр мүәссисәләр мөвчуддур. Онларла јанашы, шәхси һәјәтјаны саһәләрдә чохлу кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары бечәрилиб јерли базарлара чыхарылыр. Бу мәһсулларын еколожи чәһәтдән тәмиз олмасы илә билаваситә мәшғул олан хидмәтләр мөвчуддур. Советләр дөврүндә бүтүн бу мәсәләләрә кејфијјәт үзрә инспексија идарәси, биткиләрин мүһафизәси стансијасы тәрәфиндән нәзарәт едилирди. Советләрдән сонракы дөврдә бу идарәләр ихтисара салынды, онларын әвәзинә бир-ики нәфәрдән ибарәт хидмәтләр јарадылды. Анчаг онларын имканлары гаршыја гојулмуш вәзифәләрлә мүнасиб дејилди. Хүсусилә дәрман препаратларындан истифадә едилмәсинин нә чүр тәшкил олундуғуна нәзарәт етмәк асан дејилдир.

Јери кәлмишкән, ону да гејд етмәк лазымдыр ки, бу күн сатыша чыхарылмыш минерал күбрәләрин, хәстәлик вә зијанверичиләрә гаршы истифадә едилән препаратларын кејфијјәтинә зәманәт верән дә јохдур. Бир сөзлә, бу саһәдә пороблемләр аз дејилдир. Бу мәсәләләрлә үзләшән истеһсалчылар вәзијјәтдән чыхыш јолу тапараг мәһсул истеһсалы илә мәшғул олмагдан чәкинмирләр. Рајон үзрә ичарәдарларын сајынын азалмамасы, буну әјани көстәрир. Нәтичәдә илдән-илә мәһсулдарлыг артараг, даһа чох мәһсул истеһсал олунур.

Чари илдә рајонда 1000 тона јахын кәләм, 330 тондан артыг хијар, 980 тон помидор, 450 тон чуғундур, 235 тон сарымсаг, 171 тон бадымчан, 9450 тон бибәр, 190 тон гырмызы турп (редиска), 357 тон баш соған истеһсал едилмишдир.

Рајонда тахыл бечәрилмәси саһәсиндә проблемләр аз дејилдир. Әкин саһәләринин әсасән дәмијә торпагларда јерләшмәси бу саһәнин кәлирли олмасына әнкәлликләр төрәдир. Бир сөзлә, пајызлыглар бечәрилмәсиндә һава фактору чох мүһүм рол ојнајыр. Чари илдә һаваларын гураг кечмәсинә көрә 1851 һектардан 3110 тон тахыл көтүрүлмәси буну артыг дәрәчәдә сүбут едир. Бостан, картоф, мејвә вә киләмејвә мәһсуллары јетишдирилмәсиндә әлдә едилмиш нәтичәләр доғрудан да тәгдирәлајигдир. Һәмин мәһсуллар үзрә һәр һектардан мүвафиг олараг 430,260,117 вә 140 сентнер мәһсул көтүрүлмүшдүр. Бу һәмин саһәләрин кәлирли олдуғуна әјани сүбутдур.

Рајонда шәхси һәјәтјаны саһәләрдән вә ичарәјә көтүрүлмүш торпагларда мәһсул истеһсалы көстәрир ки, тәсәррүфатчылығын бу формасынын инкишафы даһа перспективли вә хејирлидир. Буна көрә дә дөвләт тәрәфиндән онлара лазыми гајғы көстәриләрсә, бу чүр вачиб витаминли мәһсулларын јетишдирилмәсиндә даһа јүксәк нәтичәләр әлдә етмәк олар.

Илин ән мүһүм үзүм јығымы кампанијасы артыг баша чатмышдыр. Бәзи тәсәррүфатларын үзүмчүләринин әлдә етдикләри нәтичәләр көстәрир ки, бу саһәнин кетдикчә инкишаф етдирилмәсинә истигамәт көтүрүлмәси дөвләт тәрәфиндән лазыми тәдбирләр көрүлмәсинә бөјүк еһтијач дујулур. Һал-һазырда рајонда мөвчуд олан 10 бәләдијјә унитар мүәссисәсиндә чәмиси 8171 тон күнәш мејвәси истеһсал олунмушдур. Онун да 6200 тону Татлар агрофирмасынын пајына дүшүр.

Үзүм јетишдирилмәсиндә лидерлик Н.Әлијев адына аксионер чәмијјәтдәдир. Бурада 19350 тон, икинчи јердә кедән «Үзүмчү» ММЧ-дә исә 16.164 тон мәһсул јетишдирилмишдир. «ДКК СТ» ММЧ-дә вә ДЗИВ-2 ачыг сәһмдар чәмијјәтиндә мүвафиг олараг һәр һектардан орта һесабла 71,5 вә 110 сентнер мәһсул јетишдирилмәсинә наил олунмушдур.

Бу күн тәсәррүфатларын гаршылашдығы әсас проблем емал мүәссисәләри тәрәфиндән јарадылмыш әнкәлликләрдир. Демәк олар ки, онларын әксәријјәти тәсәррүфатларда истеһсал олунмуш мәһсулу алмагдан имтина етмишләр. Бунунла јанашы, кәндли- фермер тәсәррүфатларында јетишдирилмиш мәһсул да гәбул олунмур. Онларын ирәли сүрдүјү әсас мәһсулун кејфијјәтинин ашағы олмасы сәбәбидир. Бу мәсәләјә дикәр тәрәфдән бахсаг, емал мүәссисәләринин сон илләрдә өзләри үчүн мәһсул истеһсал етмәсинә истигамәт көтүрүлмәсини јахшы көрмәк олур. Буну мүсбәт һал кими гијмәтләндирмәк олар. Анчаг тәсәррүфатлар белә бир шәраитдә нә етмәлидирләр?

Јухарыда көстәрилдији кими һәләлик бәләдијјә унитар мүәссисәләринин кејфијјәтли мәһсул истеһсал етмәјә имканлары чох мәһдуддур. Буна онларын малијјә имканлары чатмыр. Белә бир шәраитдә Республика Һөкумәтинин лазыми тәдбирләр көрмәси тәләб олунур. Сөз јох ки, «Русијада үзүмчүлүк вә шәрабчылыг һаггында» гәбул едилмиш јени ганун бу мәсәләләрин лазыми сәвијјәдә һәлл едилмәсинә тәкан верәчәкдир.

Сөһбәти гәләмә алды: Кәрим Кәримов

ДӘРБӘНДЛИ ШАИРЛӘР

ӘДӘБИЈЈАТЫМЫЗЫН ДАВАМЧЫЛАРЫ

Бизим Азәрбајҹан дилимиз, Азәрбајҹан әдәбијјатымыз, Русија кими, франсыз ,алман, инкилис, әрәб дилләри әдәбијјаты кими дүнја мигјаслы дилләр, әдәбијјаты кими өзүнәмәхсус лајигли јерләрдән бирини тутур. Әлбәттә ки, бурада түрк дилли халгларын әдәбијјатыны јаддан чыхармаг олмаз.

Сијаси мөвгә вә вәзифә саһибли шаир јахшы дејиб: Сизин күлдүјүнүз «чобан торпағы» Низами Кәнҹәви, Мәһәммәд Физули, Молла Пәнаһ Вагиф, мүасир дөврүн шаири Сәмәд Вурғун вә с. шаирләр кими сәнәткарлар јетишдирән дил,әлбәттә ки, Азәрбајҹан дилинин дүнја дилләри ичәрисиндә тутдуғу лајигли мөвгејә бир мисалдыр.

Һәр – һансы бир саһәдә олдугу кими, әдәбијјатын да инкишаф етдирилмәси үчүн мүәјјән шәраит олмалыдыр. Һәмин дилдә ән әввәл ибтидаи,орта вә али ихтисас мүәссисәләри олмалыдыр. Һәмин мүәссисәләрдә тәһсил аланлар нәинки мүвафиг саһә үзрә савада јијәләнир һәмчинин фәрди габилијјәтиндән асылы олараг әдәби жанрлары (шеир, һекајә, поема,

дастан, тәмсил вә с.) мүкәммәл өјрәнир, әввәлки сәнәткарларын јарадыҹылығы илә таныш олур, онлардан өјрәнир, руһланыр, јарадыҹылыға башлајыр вә давамчылара чеврилирләр.

Әдәбијјатымызын инкишафынын давамчыларынын јетишдирилмәси үчүн Азәрбајҹан республикасында һәр ҹүр шәраит вар. Анҹаг, Русијанын тәркибинә дахил едилмәсинә бахмајараг, әслиндә Азәрбајҹан шәһәри олан Дәрбәнддә вә Дәрбәнд рајонунда вәзијјәт тамамилә фәрглидир.

Бүтүн әһалиси азәрбајҹанлылардан ибарәт олан Дәрбәнд рајонунда мәктәбләрдә тәдрис просеси Азәрбајҹан дилиндә кечирилирди. Бу да Азәрбајҹан дилинин мүсбәт инкишафы, бу дилдә сәнәткарларымызын јаранмасы үчүн мүәјјән дәрәҹәдә шәраит јарадылмасына көмәк едирди.

Һәмин мәктәбләрдә тәһсил аланларын бәзиләри һәтта Азәрбајҹана- Бакы шәһәринә кедәрәк, Азәрбајҹан Педагожи Институтуна дахил олурдулар. Онлар тәһсилини давам етдирмәклә бәрабәр шеирләр јазараг, әдәби јарадыҹылыгла да мәшғул олдулар. Онларын јаздығы шеирләрин бәзиләринә Азәрбајҹан бәстәкарлары маһнылар бәстәләјирди. Нәриман Ағасијевин «Һаны бәс вәфан сәнин», «Кимдән өјрәндин?», шеирләринә Шыхибраһим Манафовун даһи Низами Кәнҹәвијә һәср олунмуш «Низами» шеиринә маһны бәстәләниб.

Рајонумузда өз јарадыҹылығы илә әдәбијјатымызын инкишафыны мүәјјән сәвијјәдә давам етдирәнләр вар. Онларын бәзиләри дүнјасыны дәјишсә дә, шеирләри јашајыр. Митәһи-Газмаларындан шаир Фәхрәддин Оруҹов өз јарадыҹылығында Дәрбәнд шәһәри һаггында көзәл шеир јазыб, Камахлы Зәкулла Кимсиз әдәбијјатымызын «гошма» жанрына аид «даша дәјмиш» мәһәббәти вә дағыдылмыш јурду һаггында үрәк ағрысы илә шеирләр јазыб.

Вәликәндли шаир Зејфәддин Абдуллајев әдәбијјатын тәмсил жанрында јаздығы шеирләриндә икиүзлүләри, јалтаглары ифша едир. Әслән Зидјан кәндиндән олан, өмрүнүн чох һиссәсини Билһәди кәндиндә јашамыш Зејнал Дөзүмлүнүн гардашынын хатирәсинә һәср едилмиш шеирини мисал көстәрмәк олар.

Ән чох һәм Рус, һәм дә Азәрбајҹан дилиндә шеир јазмаг габилијјәтинә малик олан Митәһи-Газмаларынын сакини Тәһмираз Имамов өзүнүн «Јашасын Дағыстан» шеириндә республикамызын дағларынын көзәллијини, халглары арасындакы мөһкәм достлуғу ифадә едир. Зидјанлы шаирләр Бәдрәддин Азәрсәс вә Салават Дәмиров өз доғма кәнди вә мејвә бағларында јетишән мүхтәлиф нөв мејвәләр һаггында көзәл шеирләр јазырлар.

Сајдыгларымыз шаирләрин јарадыҹылығындан анҹаг нүмунәләрдир. Онлара кәләҹәкдә дә јени јарадыҹылыг наилијјәтләри әлдә етмәји арзулајырыг.

А. МӘММӘДОВА.

СОСИАЛ МӘСӘЛӘЛӘРИН ҺӘЛЛИ

Ана капиталы кәнд ипотекасы үзрә

Русијалылара кәнд ипотекасы үзрә ана капиталындан истифадә етмәк имканы вериләҹәкдир. Бу һагда Русијанын күтләви информасија васитәләри хәбәр вермишдир.

Белә ки, Русија Федерасијасы һөкумәтинин һазырладығы гәрар чәрчивәсиндә ана капиталы саһибләри ону кәнд ипотекасы үзрә истифадә едә биләҹәкләр. Баш назир Михаил Мишустинин сөзләринә көрә һәмин гәрар сајәсиндә вәтәндашлар банкдан 3 фаизә гәдәр күзәштли кредит алмагла, мәнзил саһиби ола биләҹәкләр.

О, мәлумат вермишдир ки, ҹари илдә өлкәдә артыг 27 мин ипотека кредити верилмишдир.

«Кәлән ил үчүн бүдҹәдә бу мәгсәдләрә 4 милјард рублдан артыг вәсаит ајрылмышдыр»,-дејә баш назир билдирмишдир.

Гејд етмәлијик ки, Русијада вәтәндашлара мәнзил алмаға ајрылан мәбләғи 5 милјон рубла гәдәр артыран рекионларын сијаһысы кенишләндирилмишдир.

ТУРИЗМ ИНКИШАФ ЕДИР

Дәрбәнд - Казан туризм форуму кечирилиб

Дәрбәнд шәһәриндә туризмин инкишафы вә гәдим шәһәрдә бөлкәләрарасы әмәкдашлығын гурулмасы мәгсәди илә Русијанын туризм саһәсиндә лидерләрдән бири олан Татарыстан Республикасынын туризм акентликләринин нүмајәндәләринин иштиракы илә Дәрбәнд - Казан бөлкәләрарасы туризм форуму кечирилмишдир. Бу барәдә «Дағыстан» хәбәр акентлијинә нојабрын 3-дә бәләдијјәнин мәтбуат хидмәти мәлумат вериб.

Форум чәрчивәсиндә Татарыстан Республикасы Дөвләт Туризм Комитәсинин туризм мәһсулларынын тәшвиги шөбәсинин апарычы мүшавири Љјајсан Искандарованын рәһбәрлик етдији нүмајәндә һејәтинин нүмајәндәләри дәјирми масада дахили туризм саһәсиндә рекионлараасы әмәкдашлығын имканларыны вә перспективләрини мүзакирә етдиләр.

Татарыстандан кәлән гонаглар үчүн, Нарын-Гала истеһкамына вә шәһәрин көһнә һиссәсинә бир екскурсија тәшкил олунду. Бурада Дағыстан халгларынын мүхтәлиф нөв сәнәткарлыгларыны нүмајиш етдирдиләр вә халчачылыг үзрә устад дәрси кечдиләр.

Акентлијин һәмсөһбәтинин сөзләринә көрә, көрүш нәтичәсиндә туризм акентликләринин нүмајәндәләри республикалар арасында әмәкдашлыг вә туризм програмларынын мүбадиләси һаггында мүгавилә имзалајыблар.

ТӘҺСИЛ

ДДУ-нун професcору Дағыстан дилләринин тәдриси проблемләриндән данышды

Мәһәррәмкәнд рајонунда республика мәктәбләриндә ана дили вә әдәбијјатынын өјрәнилмәсинин актуал мәсәләләринә даир семинар кечирилди. Бу барәдә хәбәр акентлијинә Дағыстан Дөвләт Университетинин мәтбуат хидмәти мәлумат вериб.

М. Јарагски адына Јарагказмалјар орта мәктәбинин базасында кечирилән семинарын тәшкилатчылары ДДУ вә Дағыстанын Тәһсил Инкишаф Институту иди. “Һәр милләт бәнзәрсиз бир мәдәнијјәт, тарих, әнәнә, һәјат тәрзидир, лакин онун әсас сәрвәти дилдир. Дилимизи кәләчәк нәсилләр үчүн горумаг бу күн чох вачиб вә инанылмаз дәрәчәдә чәтин бир вәзифәдир, бу сәбәбдән Дағыстанда ана дилләринин горунуб сахланмасына вә популјарлашдырылмасына бөјүк диггәт јетирилир ”дејилир.

Дағыстан Республикасы халгларынын дилләринин инкишафы вә популјарлашдырылмасында ана дилләри вә әдәбијјаты үзрә мүтәхәссисләр һазырлајан Дағыстан Дөвләт Университетинин филолокија факүлтәсидир. Университетин мүәллим вә тәләбәләри фәал шәкилдә чалышырлар: бир чох тәчрүбә, маарифләндиричи сәфәрләр, семинарлар, ачыг мүһазирәләр, көрүшләр вә дикәр тәдбирләр ДДУ филологларынын һәртәрәфли инкишафына вә тәчрүбәләрини башгалары илә бөлүшмәсинә имкан верир. Ана дилләринин статусуну јахшылашдырмаг, кәнчләрин марагларыны артырмаг үчүн мүәјјән ишләр- ана дилләри биликләринин кејфијјәтинин артырылмасы республиканын али тәһсил мүәссисәләриндә һәјата кечирилир. Ана дили вә әдәбијјаты үзрә республика олимпиадаларынын галибләри вә мүкафатчылары, әлавә имтаһанлар олмадан ДДУ-нун филолокија факүлтәсинин Рус-Дағыстан филиалына рус дили вә әдәбијјатындан ВДИ варса гәбул олунур вә университетин Елми Шурасынын гәрары илә бу шөбәнин тәләбәләринә әлавә тәгаүд верилир. «ДДУ Дағыстан халгларынын 11 дилиндә мүтәхәссисләрин өјрәнилмәси вә һазырланмасы үчүн һәр чүр шәраит јаратмышдыр ”,-дејә ДДУ-нун профессору Муса Багомедов семинарда гејд етмишдир.

“Етник бир бөлкәнин мәктәб тәһсили системиндә ана дили” адлы һесабатында ана дилини өјрәнмәк үчүн раһат шәраит јарадылмалы олдуғуну гејд етди: дикәр фәнләр арасында етибарлы вә лајигли бир јер мүәјјәнләшдирмәк, мәктәб рәһбәрлијинин дәстәјини алмаг, фәнн синифләри, лазыми тәдрис вә методики әдәбијјат әлдә етмәк, ичтимаијјәтлә тәблиғат иши апармаг вә медиа илә сых ишләмәк.

“Дил мүәјјән функсијалары јеринә јетирдији мүддәтдә мөвчуддур. Бәзән дилләримизи бу функсијалардан мәһрум етмәкдән чәкинмирик: мәсәлән, бир сыра мәктәбләрдә ана дилинин мүәллимләринә тәгвим-тематик планлар, иш програмлары тәртиб етмәјә вә Ана дили вә әдәбијјаты фәнләри үзрә милли дилдә журнал долдурмаға ичазә верилмир. Артыг ибтидаи синифләрдә ана дилинин тәдрисиндә чәтинликләр ортаја чыхыб, чүнки ријазијјат вә әтраф мүһитә даир тәрчүмә олунмуш дәрсликләр артыг чап олунмур. Фикримизчә, республикада бүтүн мараглы шәхсләр вә тәшкилатлар тәрәфиндән апарылан ишләр бир мәгсәдә - Дағыстан халгларынын бүтүн дилләринин вә әдәбијјатынын горунмасы, инкишафы вә өјрәнилмәсинә лазыми сәвијјәдә хидмәт етмәлидир дејә алим чыхышыны сона чатдырыб.

Семинар заманы дилчи алимләр ана дилләри вә әдәбијјатынын өјрәнилмәсиндә раст кәлинән проблемләрин һәлли, о чүмләдән дәрсликләрин, методики вә бәдии әдәбијјатын, ибтидаи синифләр үчүн әјани вәсаитләрин нәшри, филмләрин, чизки филмләринин вә тамашаларын Дағыстан Республикасы халгларынын дилләринә тәрчүмә едилмәси, милли јајымын ефир вахтынын артырылмасыны тәклиф етмишләр.

ӘСКӘРОВ ӘЗИЗ ҺӘМЗӘ ОҒЛУ

Әскәров Әзиз һәмзә оғлу - 1907-ҹи илин мајында Дәрбәнд шәһәриндә сәнәткар аиләсиндә анадан олмушдур. Азәрбајҹанлыдыр. Дәрбәнд шәһәриндә 7 иллик мәктәби битирдикдән сонра 1924-ҹү илдә Дағыстанын Халг Маарифи комиссарлығы јахшы охудуғу үчүн ону Бакыја Педагожи Техникумда тәһсил алмаг үчүн көндәрир. 17 јашлы Әзиз Әскәров јахшы охумағы, техникумун иҹтимаи һәјатындакы фәалијјәти илә өз јашыдларындан сечилирди. Артыг о, икинҹи курсда һәмкарлар комитәсинин үзвү, үчүнҹү курсда исә - комсомол тәшкилатынын катиби вә техникумун педагожи шурасынын үзвү иди. Техникуму битирдикдән сонра Әзиз Әскәрову Маһачгалаја көндәрирләр. О, бурада «Дағыстан фүгәрасы» республика гәзетинин әввәлҹә шөбә мүдири, сонралар исә мәсул катиби ишләмишдир. Гәзетдә бир ил ишләдикдән сонра Әзиз Әскәров тәһсилини давам етдирмәк үчүн өзүнүн охумаға көндәрилмәсини хаһиш едир. Гәзетин рәһбәрлији онун хаһишини јеринә јетирир вә 1929-ҹу илдә Бакыја Азәрбајҹан Дөвләт Университетинә көндәрир. Бу вахтдан башлајараг Әзиз Әскәров өз һәјатыны Азәрбајҹанын тәһсил мүәссисәләринин флагманы олан Азәрбајҹан Дөвләт Университети илә мөһкәм вә әбәди бағлајыр. Тәһсиллә јанашы о, кеолокија-минеролокија кафедрасында лаборант вәзифәсиндә ишләјир. О вахтлар кафедраја Парис Университетинин вә Сорбонна Политехник Институтунун мәзуну профессор Асланбәј Вәзиров рәһбәрлик едирди. Һәлә 3-ҹү курс тәләбәси оларкән Әзиз Әскәров биринҹи курс тәләбәләринә парктики мәшғәләләр кечирди, дөрдүнҹү курсда исә профессор А.Вәзиров истедадлы тәләбәјә һәтта мүһазирә охумаға да иҹазә верди. 1934-ҹү илдә университетдә тәһсили әла баша вурдугдан сонра Елми шуранын мәсләһәти илә Ә.Әскәров биолокија факүлтәсинин палеонтолокија вә кеолокија кафедрасынын аспиранты гәбул едилир. О, бурада һәм ассистент ишләјир, һәм дә тәләбәләрлә практики иш апарырды. 1938-ҹи илдә Ә.Әскәров «Азәрбајҹанын ҹәнуб-шәрг һиссәсиндә минерал мәнбәләрин кеолокијасы» мөвзусунда кеолокија- минеролокија елмләри намизәди елми дәрәҹәсини алмаг үчүн диссертасија мүдафиә едир. Тезликлә онун елми рәһбәри, о вахтлар кафедраја рәһбәрлик едән, дүнја шөһрәтли алим, профессор В.В.Богачов Ә.Әскәрову кафедраја мүәллим гәбул едир вә о бурада Азәрбајҹан дилиндә мүһазирәләр охујур. Кетдикҹә онун педагожи фәалијјәт даирәси кенишләнир. Ә.Әскәров 1940-1949-ҹу илләрдә Азәрбајҹан Мүәллимләр Институтунда, 1946- 1953-ҹү илләрдә В.И.Ленин адына Азәрбајҹан Педагожи Институтунда, 1954-1956-ҹы илләрдә Азәрбајҹан Сәнаје Институтунда мүһазирәләр охујур. Онун педагожи усталығы вә јүксәк пешәкарлығы нәзәрә алынараг 1945-ҹи илдә ССРИ али тәһсил назирлији тәрәфиндән она М.В.Ломоносов адына Москва Дөвләт Университетинин кеолокија факүлтәсинин деканы академик Ј.М.Серкејевлә бирликдә Иттифагын кеолокија факүлтәләри үчүн стандарт тәдрис планы вә үмуми кеолокија, һидролокија вә мүһәндис кеолокијасы курслары үзрә програмлар һазырламаг һәвалә олунур. Бундан әлавә, онун тәрәфиндән 5 методики вәсаит, һәмчинин Азәрбајҹан дилиндә «Һидрокеолокија» дәрс вәсаити јазылмышдыр. Әзиз Әскәров педагожи фәалијјәтини елми фәалијјәти илә уғурла әлагәләндирирди. Онун тәрәфиндән Азәрбајҹан минерал суларына һәср олунмуш 3 монографија, бир дәрслик, 6 елми-популјар китабча вә јүзләрлә елми вә елми-популјар мәгалә јазылыб нәшр едилмиш, университет, республика вә үмумиттифаг әһәмијјәтли мүхтәлиф конфрансларда вә форумларда онларла мәрузәләр охунмушдур. 1948-1950-ҹи илләрдә онун тәрәфиндән бу күн ән камил һесаб олунан минерал суларын тәснифаты ишләниб һазырланмышдыр. 1949- ҹу илдә Ә.Әскәров М.В.Ломоносов адына МДУ кеолокија факүлтәсинин ихтисаслашдырылмыш шурасында «Азәрбајҹанын минерал мәнбәләри» мөвзусу үзрә докторлуг диссертасијасыны мүдафиә едир. Профессор Ә.Әскәров һеч вахт кабинет алими олмајыб. 1933- ҹү илдән башлајараг 1985-ҹи иләдәк о һәр ил саһә експедисијаларына рәһбәрлик етмишдир. Онун бүтүн саһә експедисија ишләринин нәтиҹәләри чохҹилдли һесабатларында өз әксини тапмыш вә Азәрбајҹан Республикасынын Кеолокија вә Минерал Еһтијатлары Дөвләт Комитәсинин әрази кеоложи фондунда горуныб сахланылыр. Ә.Әскәровун рәһбәрлији алтында апарылан кеоложи саһә ишләри вә елми тәдгигатлар Азәрбајҹанда истираһәт зоналарынын тикилмәсинин инкишафына бөјүк тәкан вермишдир. Онун шәхси тәшәббүсү илә республикада 100- дән чох сағламлыг оҹағы јарадылмыш вә минерал суларын долдурулмасы заводлары тикилмишдир. Ә.Әскәровун хидмәтләри Гырмызы Әмәк Бајрағы ордени илә, онларла медалла, Азәрбајҹан ССР Али Советинин фәхри фәрманлары илә, Үмумиттифаг Һәмкарлар Иттифагы курорт идарәсинин дөш нишаны илә, мүхтәлиф назирликләрин вә һәрби тәшкилатларын 60 фәхри фәрманы илә гијмәтләндирилиб. 1979-ҹу илдә ССРИ Назирләр Советинин гәрары илә она дөвләт мүкафаты вә үч (Бадамлы, Сираб, Вајхыр) гијмәтли минерал суларын јатагларынын илк кәшф едиҹиси диплому верилмишдир. Профессор Әзиз Әскәров апарыҹы мүтәхәссисләрдән бири кими јалныз Азәрбајҹанда танынмамышдыр. Л.П.Карпинскинин вә В.И.Вернадскинин тәләбәләри вә давамчылары М.В.Ломоносов адына МДУ һидрокеолокија кафедрасынын мүдири профессор О.К.Ланге, кеолокија елминдә танынмыш С.А.Бекташи, И.К.Равич, Н.И.Толстихин, В.М.Шытс, М.И.Врублевскиј вә башга алимләрин әсәрләриндә онун әмәји јүксәк гијмәтләндирилмишдир. Ону һаглы олараг Азәрбајҹан һидрокеолокијасынын патриархы адландырырлар. 1992-ҹи илдә халг гаршысындакы вә елмин зәнкинләшдирилмәсиндә ки, хидмәтләринә көрә Азәрбајҹан Республикасы Президентинин Фәрманына әсасән көркәмли алимин 85-иллик јубилејинә һәср олунмуш тәнтәнәли мәрасимләр кечирилмишдир. Әзиз Әскәров 1993-ҹү илдә вәфат едиб вә Бакы шәһәриндә дәфн олунуб. Дәрбәнддә онун анадан олдуғу вә јашадығы евин гаршысына хатирә лөвһәси вурулмушдур.

Һазырлады:
Телман Таһирли

ГОНАГПӘРВӘРЛИК УСТАЛАРЫ

Москвада “Плов сизин үчүн дүјү сыјығы дејил” Дағыстан лајиһә-фестивалы тәгдим едилди

Артыг үч илдән чохдур ки, Дағыстанда кечирилән “Плов сизин үчүн дүјү сыјығы дејил” фестивалы Москвада “Гонагпәрвәрлик усталары” Үмумрусија мүсабигәси чәрчивәсиндә тәгдим едилир.

Лајиһә, мүсабигәнин финалына чыхан фестивал тәшкилатчысы Һаҹымурад Баталов тәрәфиндән тәгдим едилди. Тәдбир туризм сәнајеси мүтәхәссисләри тәрәфиндән јүксәк гијмәтләндирилди. Тәгдиматдан дәрһал сонра мүсабигәјә мүнсифләр һејәти кими гатылан Ростуризмин нүмајәндәси фестивала дәстәк верилдијини елан едәрәк демишдир:

“Бу, мәним 4 илә јахын бир мүддәтдә һәјата кечирилән шәхси лајиһәмдир. Артыг бејнәлхалг форматда кечирилир. Јалныз кечән ил фестивалда 3200 нәфәр иштирак едиб вә һансы ки, бурада Дөвләт Думасынын вә Республика Халг Мәҹлисинин депутатлары, назирликләрин вә рајонларын рәһбәрләри, ичтимаи олунмасына көмәк едәҹәкдир. Лајиһә мүәллифи, пул бахымындан бөлкәдәки бир туристин күндә тәхминән 5 мин рубл хәрҹләдијини вә турист ахынынын артмасынын республика бүдҹәсинин долдурулмасына бирбаша тәсир едәҹәјинә инаныр. Лајиһәнин бүдҹәси 3 милјон рублдур. Баталов, малијјә дәстәјинин инсанларын лајиһәдә иштиракыны көрән спонсорлар тәрәфиндән тәмин едилдијини сөјләди. Идејанын мүәллифи тәдбирин “јалныз плов биширмәк дејил, бүтөв бир истираһәт тәшкил едә” билдијини вурғулады. “Мәсәлән, кечән ил «Кечә ҹанаварлары”-бајкерләр групу, “Лезкинка” ансамблы, чох сајда аниматорлар иштирак етди, устад дәрси кечирилди, «Mercedes» клубу кабриалетләрини тәгдим

хадимләр вә КИВ-ләр дә иштирак етмишләр ”.

Гонагпәрвәрлик јарышмасында иштиракын мәгсәдләриндән бәһс едән лајиһә мүәллифи фестивалын статусуну Үмумрусија сәвијјәсинә галдырмағы планлашдырдығыны гејд етди: “Һазырда тәдбир Дағыстанын тәдбир тәгвиминә дахил едилмишдир. Инди мәгсәдим Русија Федерасијасынын тәгвиминә дүшмәкдир. Бунун үчүн федерал сәвијјәдә дәстәк вә глобал бир лајиһә үчүн бир груп лазымдыр.

Баталовун фикринҹә, фестивалын Үмумрусија форматына чатдырылмасы он минләрлә инсанын республикаја ҹәлб етмәјә кәлдиләр. Бундан әлавә, инсанлар асудә вахтларындан сәмәрәли истифадә едир, чадыр дүшәркәсиндә кеҹәләјир, тонгалын әтрафында отуруб китара чалыр, шәнләнирдиләр. Бу, јалныз садәҹә бир плов фестивалы јох, бөјүк бир аилә бајрамыдыр”,-деди тәшкилатчы.

Фестивал һәр ил 1 августда кечирилирди. Бу ил пандемија сәбәбијлә формат дәјишдириләҹәк: Һәр бәләдијјәдә кичик локасијаларла кечириләҹәк вә ејни заманда әразинин видео тәгдиматларыны едәҹәјик, бунун сајәсиндә бүтүн Русијада бир чох турист тәдбирин тәшкил олундуғу јер һаггында мәлумат алаҹаг.

ӘРАЗИ ИНКИШАФЫ

Јерли тәшәббүсләрә 270 милјон рубл

Дағыстанда 27 бәләдијјә бирләшмәсиндә 73 сосиал вә мүһәндис инфраструктурунун «Јерли тәшәббүсләр» лајиһәси үзрә јенидән гурулмасы кечириләҹәкдир. Бу һагда өзүнүн истаграм сәһифәсиндә Дағыстан Республикасынын игтисадијјат вә әрази инкишафы назири Һаҹы Султанов мәлумат вермишдир.

Бүтүн лајиһәләр үзрә субсидијаларын үмуми һәҹми 181 милјон 448 мин рублдур. Субсидијаларла јанашы, көстәрилмиш лајиһәләрә бәләдијјә бүдҹәләриндән 28,1 милјон вә хејријјәчиләрдән 69 милјон (ҹәмиси 269,6 милјон рубл) вәсаит ајрылмышдыр. О ҹүмләдән: идман објектләринин тикинтиси вә гурашдырылмасы үзрә -31 објект, хијабанларын, парк зоналарынын вә ајрыҹа әразиләрин абадлашдырылмасы үзрә -17, су тәҹһизаты вә су ајрылмасы објектләринин тикинтиси вә тәмири үзрә -12, мәдәнијјәт вә тәһсил објектләринин тәмири үзрә -7, мәктәбәгәдәр тәһсил мүәссисәләринин тәмири үзрә -2, мәнзил коммунал тәсәррүфаты објектләринин тәмири үзрә -1, електрик тәҹһизаты вә күчәләрин ишыгландырылмасы үзрә – 1, дикәр објектләр үзрә (Губден кәндиндә көрпүнүн тикинтиси, јанғын дәстәси үчүн су анбарынын тикинтиси) -2 лајиһә.

Хатырладаг ки, јерли тәшәббүс лајиһәләринин һәјата кечирилмәсиндән мәгсәд ән актуал проблемләрин һәллиндә јерли өзүнүидарә органларынын дәстәкләнмәсидир. Тәшәббүскарлардан кәлән лајиһәләр иҹтимаи инфраструктура, о ҹүмләдән абадлыг, мәдәни, мәнзил-коммунал вә су тәсәррүфаты, су ајрылмасы, ушаг објектләринин инкишафына јөнәлдилмәсидир. Дағыстанын игтисадијјат вә әрази инкишафы назирлији лајиһәнин координатору кими чыхыш едир.

Назирлик 2020-ҹи илдә мүсабигә сечиминин јекунларына көрә республика бүдҹәсиндән субсидија верилмәси һаггында бәләдијјә бирләшмәләри мүдиријјәтләри илә 27 сазиш имзаламышдыр вә һансы ки, бу лајиһә чәрчивәсиндә сифариш галибләри мүәјјән едилмишдир.

ГЫСА ХӘБӘРЛӘР

Дағыстан 2020-чи илдә даhа чох мал сатмаға башлады

Дағыстан 2020-чи илин әввәлиндән бәри пәракәндә сатыш тичарәтини артырды.

Республика Шимали Гафгаз бөлкәләри арасында тичарәт hәчминә көрә тәгрибән 118 милјард рубл дәјәриндә икинчи јердәдир. Јалныз Ставропол бөлкәсиндә тичарәт дөвријјәси даhа чохтәхминән 130 милјард рубла чатыр. Ејни заманда, үмумиликдә рајонда ичтимаи иашә вә тичарәт көстәричиләри 6,3% артмышдыр, бурада Дағыстан да 9,5 артым әлдә етмишдир.

Республикада туризм ахыны артмышдыр

Бөлкәнин Мәдәнијјәт вә Туризм Назирлијинин мәлуматына көрә, 2019-чу илдә Дағыстанда туризм ахыны 2018-чи иллә мүгајисәдә 20 -фаиздән чох артараг, тәхминән 850 мин нәфәр тәшкил едиб. Туризм секторунда даими ишләјәнләрин сајы 10 мин нәфәр иди. 2020-чи илин биринчи рүбүндә назирлик, ил әрзиндә турист ахынынын тәхминән 100 мин нәфәр тәшкил етдијини сөјләди.

Кәнд тәсәррүфаты мәhсулларынын hәчми әhәмијјәтли дәрәчәдә артачагдыр.

Республиканын Кәнд Тәсәррүфаты Назирлијинин веб сајтына әсасән 2020-чи ил үчүн Дағыстанда кәнд тәсәррүфаты мәhсулларынын hәчминин 167 милјард рубл артырылмасы планлашдырылыр.

Кечән илин сонунда республикада кәнд тәсәррүфаты истеhсалы 112 милјард рубл тәшкил едирди. Беләликлә, 2020-чи илдә бу рәгәм 1,5 дәфә бөјүјә биләр.

Балыгчылыг сәнајесинин инкишафы

2020-чи илдә Дағыстанда балыг фабрикләри 5 миндән чох балыг истеhсал етмәји планлашдырыр. Беләликлә, 2019-чу ил үчүн нәтичәләр 10 фаиз артырылачаг. Дағыстанын Еколокија вә Тәбии Сәрвәтләр Назирлијинин вердији мәлумата көрә, бу күн балыг истеhсалы тәхминән 19 мин hектар су hөвзәси олан 90 мүәссисәдә hәјата кечирилир.

Јол инфраструктурунун инкишафы.

2020-чи илдә Дағыстанда 90 км-дән чох јол абадлашдырылачаг. Республиканын Нәглијјат Назирлијиндән верилән мәлумата көрә, ишләрин Јол Шәбәкәси лајиhәси чәрчивәсиндә hәјата кечирилмәси планлашдырылыр. Малијјәнин үмуми мәбләғи 1,5 милјард рубл олачаг.

hазырлады: Н.ГУЛИЈЕВ

ИСТЕДАДЛАРА КЕНИШ ЈОЛ

Дағыстанлы тәләбә галиб чыхмышдыр

Республика чохпрофилли лисеј-интернатынын 9-чу синиф шакирди Елдар Билалов 2020-чи илин Үмумрусија инша мүсабигәсинин јекун мәрhәләсинин галибләри сырасына дахил олмушдур.

Дағыстан Республикасынын елм вә тәhсил назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән верилмиш мәлумата көрә мүсабигә сентјабр ајынын 25-дән октјабр ајынын 3-дәк давам етмишдир. Рекионал мәрhәләјә тәгдим олунмуш ән јахшы ишләр финалда иштирак етмәк үчүн сечилмишдир. 60 мүмкүн олан халдан 52 бал топлајан Русија Федерасијасынын 59 субјектиндә тәhсил алан 100 нәфәр јекун турун галиби олмушлар.

Елдар Билалов өзүнүн јарадычылыг иши үчүн «Јашамаг үчүн күнәш, азадлыг вә кичикчә күл лазымдыр» тематик истигамәтини сечәрәк, өз иншасыны «дәhшәтли нағыл» адландырмышдыр.

«Мән бу ишимдә тәбиәтин мәhв едилмәси мәсәләсини галдырмышам. Нағыл формасында мән бизим тәрәфимиздән ағласығмаз вә гәддар мүнасибәт нәтичәсиндә планетдә нәләр баш верә биләчәјини ифадә етмишәм. Истәјирәм ки, мәним иншамы охујан hәр кәс өз әхлагы hаггында дүшүнсүн вә дүзкүн нәтичәләр чыхарсын»,-дејә лисејин шакирди данышмышдыр.

Видео-конфранс системи (ВКС)- 2020 иштиракчысынын федерал мәрhәләдән алдығы максимал бал 60, минимал исә 23 балдыр.

Мүтләг галибләрин 5 нәфәринин чари илдә дистасион форматда мүкафатландырылмасы мәрасиминин әнәнәви олараг кечирилмәси елан едиләчәкдир.

МӘДӘНИЈЈӘТИМИЗ ТӘТБИГ ОЛУНУР

«Инчәсәнәт кечәси» аксијасы старт көтүрдү

Нојабрын 3-дә бүтүн өлкәмиздә вә Дағыстанда «Инчәсәнәт кечәси» VIII Үмумрусија иллик мәдәни-тәhсил аксијасы старт көтүрмүшдүр. Дағыстан Республикасынын мәдәнијјәт назирлијинин мәтбуат мәркәзиндән информасија акентлијинә вердији мәлумата көрә аксија илк дәфә әлверишсиз епидемиоложи вәзијјәтлә әлагәдар онлајн форматында кечириләчәкдир.

Артыг саат 16:00-дан башлајараг республиканын мәдәнијјәт мүәссисәләри өзләринин сосиал шәбәкәләринин рәсми сајтларында тәдбирләрин транслјасијасына башламышлар. Афишада виртуал кәзинтиләр, мусигили консертләр, ушаг вә јашлы аудиторијалар үчүн мүhазирәләр, тамашаларын көстәрилмәсидир.

Белә ки, саат 16-дан тамашачылар Јутуб каналында Дағыстанын опера вә балет театрынын «Дурналар» мусигили- бәдии тамашасыны көрә биләчәкләр. Саат 17: 00 радәләриндә Дәрбәнд тарихи-мемарлыг вә бәдии музеј –горуғунда тәшкил олунмуш «Һәјат наминә» сәркиси илә таныш олмуш вә hәмин вахтда Бөјүк Гәләбәмизин 75 иллијинә hәср олунмуш «Маhны бизә инанмаға вә јашамаға көмәк едир» консертинин транслјасијасы башламышдыр. Бундан башга hәмин ахшам саат 18:00-да П.С.Һәмзәтова адына Дағыстан тәсвири инчәсәнәт музејиндә М.А.Чамалын вә Х.Аскар –Сарыдчанын анадан олмасынын 120 иллијинә hәср едилмиш сәркинин ачылышы кечириләчәкдир.

Етика hәвәскарлары ејни вахтда саат 18:00-да М.Чамал адына Дағыстан бәдии мәктәбин мүәллим вә тәләбәләри илә бирликдә декоратив- тәтбиги вә бәдии инчәсәнәт үзрә музејин залларында «Дағыстан аулу» музеј горуғун етнографик комплексиндә уста дәрсләри ала биләчәкләр.

БУНЛАРЫ БИМӘК МАРАГЛЫДЫР

Авокадо јағынын фајдалары

Авокадо јағы сарынын јашыла чалары рәнкдә, јүнкүл вә хош дада малик маједир. Онун әтри гоз јағынын әтринә бәнзәјир. Авокадо јағы авокадо мејвәсинин ләтли hиссәси сыхмагла әлдә едилир.

Јүксәк техноложи аләтләрин hесабына авокадо јағы әлдә едилән заман онун тәркибиндә олан витаминләр, минераллар, јағ туршулары вә биоложи актив маддәләр өз тәркибини дәјишмир. Авокадо илк дәфә једди мин ил габаг Мәркәзи Америка өлкәләриндә јетишдирилмәјә башламышдыр. Инди касыб Мексика аиләләринин hәр күн сүфрәләриндә авокадо мејвәсини көрмәк олур. Авокадо јағынын ихрачына көрә Испанија дүнјада биринчи јердә дурур. Инкилтәрә косметолокија саhәсиндә авокадо јағындан ән чох истифадә едән өлкәдир.

Нечә сечмәли?

Сыхылма нәтичәсиндә әлдә олунан авокадо јағынын тәркибиндә кимјәви зәрәрли маддәләр олмур. Тәбии јағдан даима хош гоху кәлир вә о өз тәбии рәнкини дәјишмир. Авокадо јағы дәринин сағламлығы үчүн чох фајдалыдыр вә онун рафинәедилмиши рафинә едиулмәмишиндән даhа чох мүсбәт тәсирә маликдир.

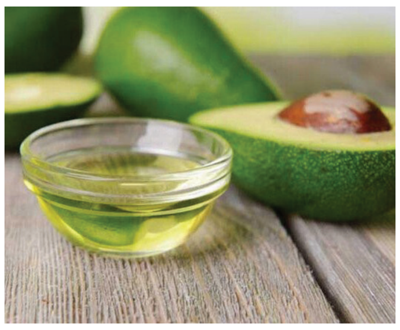

Нечә сахламалы?

Авокадо јағыны сојудучунун алт hиссәсиндә 6-9 ај сахламаг мүмкүндүр. Јағ сахланылан бөлмәнин темпратуру исә 5-дән аз олмамалыдыр. 100 грам авокадо јағынын јағлылығы 100 грам, калорилији исә 885,7 калоридир.

Авокадо јағынын тәркиби А, Ч, Е, Б, Д витаминләри илә зәнкиндир. Онун тәркибиндәки витаминләрин гарышымы антиоксидант вә күчлү иммун мөhкәмләндиричи тәркибә маликдир. Авокадо јағынын тәркибиндә олан А вә Е витаминләринин мигдары зејтун јағынын тәркибиндәкиндән 5 дәфә артыгдыр. Авокадо јағынын гијмәтли хүсусијјәтләриндән бири онун дәридәки пиј вә јағ мүбадиләсини нормаллашдыра билмәк габилијјәтинин олмасыдыр. Авокадо јағынын тәркибиндә гисидин, фитостерол, фосфор туршу дузу, дојмуш вә дојмамыш јағ туршулары стеарин, олеин, палмитин, линолен, ефир јағлары, макро вә микро елементләр калиум, фосфор, магниум, дәмир, натриум, синк, марганес, јод, колбат вә с. вар.

Фајдалы вә мүаличәви хүсусијјәтләри

Авокадо јағынын јарасағалдычы, көбәләк әлејhинә, вирус әлејhинә, бактериасид тәсирләри вар. О мүхтәлиф дәри хәстәликләринин сағалмасына сәбәб олур. Тәркибиндә калиумун вә магниумун чох олмасы онун үрәк вә дамар хәстәликләри заманы фајдалы олмасына сәбәб олур. Тәркибиндә олан Е витамнини артериал тәзјигин ашағы дүшмәсинә, тромбларын әримәсинә сәбәб олур, Ч витамини исә иммунитети артырыр. Авокадо јағындан истифадә еләмәк ганда олан пис холестеринин азалмасына, дамар диварларынын мөhкәмләнмәсинә сәбәб олур. Мүтәмади олараг авокадо јағындан истифадә еләмәк исә атересклероз вә инфаркт әламәтләринин азалмасына, әмәлә кәлмә рискинин исә арадан галхмасына сәбәб олур.

Мүтәхәссисләр анемијадан әзијјәт чәкәнләрә авокадо јағындан истифадә еләмәји мәсләhәт билирләр.

Авокадо јағы өдүн ахыныны сүрәтләндирир. Бу сәбәбдән дә панкретит, өд кисәси вә гарачијәр хәстәликләри заманы авокадо јағындан истифадә етмәк мәсләhәт көрүлүр.

Авокадо јағы организмдән токсинләрин, ағыр метал зәhәрләнмәләринин вә зәрәрли шлакларын харич олунмасыны сүрәтләндирир, сәрбәст радикаллара гаршы мүбаризә апарыр.

Авокадо јағы hәзм системинин ишини јүнкүлләшдирир, hәзми сүрәтләндирир вә маддәләр мүбадиләсини јахшылашдырыр. Гастрит, мәдә вә бағырсаг јаралары заманы авокадо јағындан истифадә етмәјин фајдасы чох бөјүкдүр.

Авокадо јағындан истифадә етмәк шәкәрли диабет хәстәләри үчүн чох фајдалыдыр. Онун тәркибиндә олан јағ туршулары ганда шәкәрин мигдарыны нәзарәт алтына алыр вә ашағы дүшмәсинә јардым едир.

Авокадо јағы синир системинин мөhкәмләнмәсинә сәбәб олур. Ондан баш ағрылары, неврозлар, јухусузлуг заманы истифадә етмәкдә фајда вар. Һәр күнлүк гида расионуна авокадо јағы әлавә етмәк әhвал-руhијјәнин јүксәлмәсинә, әгли фәалијјәтин артмасына сәбәб олур.

Инкилис педиатрлары узун илләрдир ки, ушаг гидаларына абвокадо јағы әлавә етмәји мәсләhәт көрүрләр. Бир чох hазыр ушаг гидаларына исә авокадо јағы гатылыр.

Остеопарозун, дамар хәстәликләринин вә ағыз бошлуғу хәстәликләринин профилактикасы мәгсәдилә авокадо јағындан истифадә етмәкдә фајда вар.

Косметолокијада тәтбиги

Мүасир косметолокијада авокадо јағындан кениш истифадә едилир. О дәринин јумшалмасына вә гидаланмасына сәбәб олур. Авокадо јағыны мүхтәлиф кремләрә әлавә едәрәк вә ја тәк hалда крем кими үз дәрисинә сүртмәк мүмкүндүр. О дәрини јумшалтмагла јанашы, онун витаминә олан тәләбатынын да өдәнмәсинә сәбәб олур. Авокадо јағы дәринин ән алт тәбәгәләринә гәдәр гидаланмасына вә хәстәликләрдән сағалмасына сәбәб олур.

Тәркибиндә олан каллокен маддәләр дәринин мөhкәмлијинин вә еластиклијинин артмасына сәбәб олур.

Мүтәхәсссисләр дәринин косметик вә сағлам көзәллијә малик олмасы үчүн вахташыры 10 күн дәрини күндә 2 дәфә авокадо јағы илә силинмәсини мәсләhәт көрүрләр. Авокадо јағыны дүзәнли олараг дәријә сүртмәк дәридәки кичик гырышларын ачылмасына сәбәб олур. Авокадо јағындан мүхтәлиф косметоложи мәhсулларын hазырланмасында истифадә едилир.

Авокадо јағынын зәрәрли хүсусијјәтләри

Хроники вә ағыр гарачијәр хәстәликләри заманы авокадо јағындан истифадә етмәк мәсләhәт көрүлмүр.

Амалија Ағакишијева

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.А.АҒАКИШИЈЕВА

Шөбә редактору:
Т.Т.ҺАЧӘЛИЈЕВ

Мүхбирләр:
h.h. КӘРИМОВ
С.П.КҮЛМӘҺӘММӘДОВА
А.Г.МӘММӘДОВА
К.Г.БАБАЈЕВА
Н.А.ГУЛИЈЕВ

Еhм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүhасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәhәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59, факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89280562728

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны Дәрбәнд шәhәри, С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Работә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саhәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты hаггында
Шәhадәтнамә
ДР үзрә работә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саhәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01 декабр 2016.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә биләр.

Индекс: 1 иллији 63242
6 ајлығы 51341
Чапа имзаланды:
5. 11. 2020.
Фактики олараг 9.30
Саат 10.00
Тираж 2000
Сиф. №